

— Ja... Hoe is het te Antwerpen. Volgens ons verdrag moest daar de de groote slag worden geslagen en ik hoor niets... Ik haak naar den terugkeer van Laurens. Jozef Reniers kan zich in zijn boodschap niet vergist hebben. Heeft Spinola's krijgswegelingen Maurits plannen veranderd? Is een bode naar ons in zijn reis gestoord? Waar toeft Waterlooper, die gladde, onverschrokken kerel? Al vragen zonder antwoord.

— O, ja, dat kan!

Zoo sprekend bereikten ze Duinenburg.

— Ga even mee naar mijn kamer! noodigde van Moerheide. Dan zullen we ons dadelijk bij de vertrekkenden begeben.

De schout van Hondshoote was woedend... blz. 542).

Gaarne zou Wouter betuigd hebben, hoe hij zijn leven veil had voor haar.

— Willen we nu de reis regelen? vroeg van Moerheide. Het wordt tijd. De schepen moeten met het gunstig getij vertrekken. Dus Jacqueline, gij blijft bij uw besluit?

— Ja, vader! Ik verlaat u niet en onze bevelhebber heeft weer bewezen, dat ik op zijn bescherming ten volle rekenen mag.

— Tot den dood toe! riep Wouter uit.

— Laat ons in de groote zaal gaan! drong Isegrim aan.

Daar waren de reisgenooten vereenigd.

Jacqueline begroette haar vader met blijdschap.

— Ik ben zoo angstig geweest, zei ze.

— Maar waarom, lieve? vroeg Isegrim en hij wierp snel een blik op Wouter.

— Ik weet het niet, hernam het meisje. Ik had zoo het gevoel, dat een of ander gevaar u dreigde.

— Wel, 't is of ge bij den heksenmeester wat hekserij hebt opgedaan, schertste van Moerheide. 't Is waar, ik heb in gevaar verkeerd...

— O, vader!

— Maar gelukkig was jonker van Dillen bij mij en hij heeft mij het leven gered.

— O, wat is er dan gebeurd?

Isegrim vertelde het avontuur, en Jacqueline luisterde ontsteld toe.

Dan reikte ze Wouter de hand.

— O, ik dank u zoo innig, zei ze, en 't was of haar blik den jonkman tot in de ziel drong.

— Maar ik heb niet de minste verdienste! sprak van Dillen. God zij gedankt zag ik beweging en ik deed dus mijn plicht.

— Maar zonder u beweeende ik nu mijn goeden vader, hernam Jacqueline. O, wij zijn u al veel dank verschuldigd.

HET AFSCHIED.

Isegrim trad met Jacqueline en Wouter binnen.

— Goeden avond, vrienden ! groette hij. Ik wensch u nog een woord toe te spreken, alvorens gij Vlaanderen verlaat. Dit afscheid stemt wat treurig. Het is, alsof onze zaak mislukt en wij u daarom in veiligheid willen brengen. Gelukkig, zoo is de toestand niet. Onze strijd hier is maar schijn. Elders moet de groote stoot gegeven worden en wij verwachten dien met alle hoop, dat hij zal gelukken. Wij moeten intusschen hier stand houden, al is het maar op een slot, gelijk Duinenburg. En laat ik nu eerlijk zeggen, dat gij ons zeer in den weg zoudt zijn, ook bij een mogelijken uittocht. Meer mag ik van onze plannen niet onthullen en ge zult dat eerbiedigen. God geve, dat gij weldra in een vrij Vlaanderen zult mogen terug keeren. Ik dank u voor uw zedelijken steun en den eigenaar van Duinenburg voor zijn edelmoedige offervaardigheid. God geleide u allen. Wagens en koetsen staan gereed en het vaarttuig is klaar tot uitzeilen. De wind is gunstig.

De heer van Dillen dankte dan in aller naam voor die maatregelen. Hij zei blijde te zijn, dat zijn oogen geopend waren geworden voor den werkelijken toestand. Ze zouden rustig de berichten afwachten en kon de vrijheid niet dagen, dan liever de ballingschap boven het leven onder den bezetter.

Nu moest men gaan...

Livina kwam bij Wouter.

— Ge zult nu toch wat hartelijker zijn tot Agneta, zei ze.

— Ik ben altijd zeer hoffelijk jegens haar.

— Hoffelijk ja, maar zoo koel. En ik weet zeker, dat ze er verdriet over heeft.

— Is het mijn schuld, Livina ?

— Kunt ge dan niet vergeven en vergeten en bedenken, hoe vreeselijk Agneta misleid werd ?

— Vergeven heb ik haar alles, dat weet ze. Er is geen wrok bij mij... Maar vergeten... kan ik mijn gevoel dwingen ? Met liefde spelen, is gevaarlijk...

— Zij heeft niet met uw liefde gespeeld...

— Erger ! Ze heeft me in mijn liefde vreeselijk gehoond... Maar zusje, het is nu geen oogenblik, om daarover te spreken. We staan voor groote gebeurtenissen.

— Daar is Agneta...

En Livina trok zich ijlings terug. Jonkvrouw van Ramsdijk kwam bij Wouter en vroeg :

— Hebt gij nog iets voor Fien kunnen doen ?

— Ja, zij wordt niet verbannen...

— Men zegt, dat ze zulk een diep berouw heeft...

— Maar het brandmerk krijgt ze...

— Dat toch !

— Het moet, zegt de hoofdman. En we dienen zijn wil te eerbiedigen. Geloof me, dat het geen wreedheid is. Zijt ge geheel vaardig voor de reis ?

— Ja...

— En uw besluit is onveranderd, dat ge mijn familie vergezelt.

— Zeker !

— Ge weet, moest onze strijd mislukken, dat uw landgoed verbeurd wordt verklaard.

— O, daar denk ik niet aan. Ik zou het toch nooit meer kunnen bewonen, na alles wat er gebeurd is. Familie laat ik niet achter... Alleen uw moeder en Livina voelen met mij mee... En gij hebt mij mijn gedrag vergeven... 'k Ben er u zeer dankbaar voor.

— Ik hoop dat het verblijf in Engeland u goed zal doen. Uw geest werd in den laatsten tijd zeer geschokt.

— Misschien zie ik u nooit meer terug Wouter, en daarom wilde ik u nog eens zeggen, hoe veel rustiger ik ben, nu ik weet, dat gij mij alles hebt vergeven.

— En waarom zouden wij elkaar niet meer terug zien ?

— Gij blijft achter in 't gevaar...

— O, zeg dat niet aan mijn moeder !

— Neen, mevrouw van Dillen zal ik altijd bemoedigen, maar voor u behoef ik den toestand niet te verbloemen. Deze is niet gunstig, niet waar ?

— De toestand is onzeker; meer weet ik zelf niet. En moest ik vallen, troost dan moeder en Livina ! En nu moet ik nog een woord tot mijn ouders spreken... God zij met u...

Wouter reikte Agneta de hand. Hij verborg de ontroering, welke hem aangreep. Livina had gelijk, de gevoelens waren nog niet verstorven...

Maar hij had zijn keuze gedaan en 't scheen hem, of hij op dezen avond veel nader tot Jacqueline was gekomen.

Mevrouw van Dillen had haar kleinere kinderen om zich heen verzameld. Krijgslieden brachten de pakken naar de wagens. Isegrim had een ambtenaar belast met het toezicht op het fortuin van jonkvrouw van Ramsdijk. Het goud werd ook meegevoerd naar Engeland.

— Moeder, nu kom ik afscheid nemen van u, zei Wouter op luchtigen toon. We zullen elkander spoedig terug zien.

— De hoofdman heeft me verzekerd, dat gij u gemakkelijk in veiligheid kunt stellen, moest de strijd mislukken.

— Dat is zoo, moeder ! Maak u dus niet ongerust ! Of wel, kom ik bij u allen in Engeland of wel keert gij in Vlaanderen terug. Laat ons 't laatste nopen. Ik ben blijde, dat gij over de zee rustig en veilig zult zijn. En gij gaat tot geen vreemden. Ge zult er gastvrij onthaald worden.

— En ik zal voor Agneta als een moeder zijn, verzekerde mevrouw van Dillen. Ik weet immers, dat ik toch haar moeder word.

Mevrouw van Dillen keek haar zoon schalks aan. Maar Wouter wilde dit onderwerp vermijden.

— Moeder, het is tijd, hernam hij, laat ik u naar het rijtuig geleiden. Komt, broertjes en zusjes...

De groep ging naar buiten. Innig omhelsde Wouter zijn moeder, bij wie nu de tranen kwamen, al zei de moedige vrouwe :

— Ik wil niet zwak zijn... ik weet, dat God ons weer zal vereenigen.

— Ja, moeder en wel in een vrij Vlaanderen of in een land, waar we toch vrij zullen zijn !

Wouter kuste de andere leden van het gezin en ging dan even met zijn vader ter zijde.

— Mijn zoon, ik zegen u, sprak de heer van Dillen ontroerd. Ik weet, dat gij een goede zaak dient en zou u niet gaarne van uw plicht weerhouden. Doch ik verbloem het gevaar niet... Het kan hier een wanhopige strijd worden. Misschien zien wij elkaar op de wereld niet meer terug. Dat mag een flink soldaat niet afschrikken.

Jacqueline kwam nog even bij het rijtuig, om mevrouw van Dillen en naar kinderen vaarwel te zeggen.

Adelbert van Loo geleidde Livina en Agneta naar een ander rijtuig.

Wouter moest dan afscheid nemen van de overige reisgenooten.

Isegrim maande tot spoed aan. Hij kwam bij jonker van Dillen en zei :

— Ik blijf nu te Nieuwpoort tot morgen. Gij zult dus voor de begrafenis van Julietta zorgen. Laat hier een kist maken. Ik heb me bedacht. Doe het lijk naar 't kerkhof van Ramscapelle brengen, en een kruisje op het graf zetten.

— Met haar naam ?

— Ja... zet er op « Julietta ». We moeten haar meer beklagen dan verachten. Uit welk een kring komt ze... en wat hebben allerlei mannen van haar gemaakt ? Ik zal u dan morgen tegen den middag nieuws zenden of zelf komen.

Isegrim besteeg zijn paard en reed tot bij Jacqueline. Nog eenige oogenblikken sprak hij met zijn dochter.

— Alles in orde ? riep hij toen.

— Ieder was nu gereed voor het vertrek. Men wisselde de laatste kussen en handdrukken.

Wouter liep haastig van de koets zijner ouders tot die van Livina en Agneta, maar tegenover jonkvrouw van Ramsdijk bedwong hij zijn gevoelens. Toch was hij blijde, dat ze onder bescherming van zijn familie stond.

De laatste bevelen klonken... De wagens met de pakken waren reeds heen, onder een flink escorte.

Isegrim gaf een sein.

Wouter zou op Duinenburg blijven. Hij moest hier het bevel voeren en er was vannacht nog veel te doen, om alles in orde te brengen voor een te verwachten beleg.

Adelbert kon meerijden naar de haven en voerde een geleide van soldaten aan tot bescherming der koetsen. Deze reden nu heen... De brug werd dan opgehaald... Wouter veegde een traan af. Hij voelde het diep, hoe hij alleen in Vlaanderen achter bleef... En zou hij zijn geliefden nog terug zien ? De toestand was onzeker, hij mocht het zeggen. Alles kon mislukken en nieuwe benden Spanjaarden waren op komst.

— O, ik dank u, dat gij bij mijn vader blijft, klonk het.

Jacqueline stond naast jonker van Dillen, die zeer ontroerde. Hij had het meisje wel in de armen willen sluiten. Zou hij haar nu zijn liefde bekenmen ? Hij was er wel in de teedere stemming voor.

— Ik voel, wat gij voor ons offert, vervolgde Jacqueline.

— Mijn leven wil ik voor u geven, verzekerde Wouter.

— Voor de goede zaak, hernam ze. Vader zegt altijd zelf, dat hij zijn persoon op den achtergrond stelt. Uw trouw is hem een sterke steun.

— Och, onze wegen kwamen wonderlijk samen.

— Ja, van af onze eerste ontmoeting.

— Ik sprak er heden avond nog met uw vader over... Wie had het kun-

nen denken, toen wij samen in « Het Wapen van Damme » te Brugge verbleven.

— O, die dag... Het was zoo vreeselijk voor mijn vader. Hij had Marietta zoo goed gekend. Maar hij spreekt er nooit over.

— Zulks zei hij mij ook.

Ze stonden hier zoo vertrouwelijk samen op het slotplein. En Wouter was blijde, dat Jacqueline achterbleef. O, als het garnizoen van Duinenburg terug trekken moest zou hij haar met zijn leven beveiligen.

Zijn hart dreef hem nu tot spreken. Waarom het langer te verbergen, dat hij haar beminde ! Alvorens met haar vader te spreken, moest hij haar toch zijn liefde bekennen. Het was een rustig oogenblik. En zij zelve toonde zulk een toenadering.

Maar maakte hij geen misbruik van zijn positie, van het vertrouwen, dat de hoofdman in hem stelde ?

— Nu behoor ik tot uw garnizoen, zei Jacqueline.

— Gij bedoelt toch niet, dat ge wapens wilt dragen.

— Van morgenochtend af, oefen ik er mij in. Bezorg mij een goeden degen. Ik meen, wat ik zeg. Ik zal mij kunnen verdedigen en wil niet meer in handen vallen van lakeien der Spanjaarden ! Ze zullen de heks van Nieuwpoort nooit meer levend in hun macht krijgen !

— En ik zou u tot mijn laatste druppel bloed beschermen ! Gij hebt hulde gebracht aan mijn taak hier... en ik ben me ten volle van mijn verantwoordelijkheid bewust. Nog andere gevoelens bestormen me...

Plots stond vader Aleppo daar. De monnik zei op doffen toon :

— Jonkvrouw, de avond is koud...

— O, vader, we hebben nu zacht weer, antwoordde Jacqueline. En ik ben zoo lang opgesloten geweest, dat ik gaarne in de frissche lucht vertoef.

— De bevelhebber heeft nog veel te doen.

— Vader Aleppo, ik regel zelf mijn werkzaamheden, merkte Wouter wat bits op.

— O, zeker... en de hoofdman heeft in u een uitstekende keus gedaan. Gij zijt iemand, die zich volkomen kunt beheerschen en dat is een eerste vereischte voor een bevelhebber.

Wouter werd woedend, want hij voelde heel goed de bedoeling dier woorden, maar hij kon hier, in 't bijzijn van Jacqueline, niet twisten.

Hij bood het meisje den arm aan en zei :

— Laat ik u naar binnen geleiden.

Jacqueline leunde op hem. In de vestibule liet ze Wouter los.

— Wat is het stil op Duinenburg, zei ze.

— Morgen komt er meer garnizoen.

— Het slot wordt nu een vesting, ik weet het. En ik ben fier tot het garnizoen te behooren. Hoe laat kan ik morgen mijn degen komen halen ?

— Het uur, dat u 't best schikt. We zullen er een uitzoeken op de wapenzaal.

— Om acht uur ?

— Ik zal tot uw dienst zijn.

— Dank u... Thans zonder ik me af. Ik wil heden avond bidden voor de behouden overkomst der reizigers.

— O, ja, doe dat ! Uw gebed moet de Heilige Maagd welgevallig zijn.

Jacqueline reikte Wouter de hand en dan begaf zich naar haar vertrekken. Jonker van Dillen staarde haar na.

Uit een nis trad weer vader Aleppo nader.

— Bespiedt gij mij ? vroeg Wouter driftig.

— Ik waarschuw u tot uw bestwil. Laat geen gevoelens groeien, die ge dan toch moet verstikken.

— Waar moet gij u mee ?

— Ik weet, wat ik zeg. En ik heb, zoowel als gij, mijn plichten te vervullen.

Vader Aleppo wilde blijkbaar een verdere redetwist vermijden. Hij boog en verdween door een der talrijke deuren, die op de vestibule uitgaven.

— Zou mij dan iets van Jacqueline scheiden ? vroeg Wouter zich af. De monnik doelt op haar adeldom. Maar graaf van Moerheide geeft niets om dien titel. Morgen in de wapenzaal zal ik duidelijker spreken en Jacqueline verklaren, dat ik haar lief heb.

Doch nu had de bevelhebber van Duinenburg andere bezigheden en die waren hem na den avond, vol ontroeringen, een goede afleiding.

.....
Eenige uren later keerde Adelbert van Loo uit Nieuwpoort terug.

— Het schip is vertrokken, zei hij. Moge het behouden in Engeland komen. Nu, de Spanjaarden houden zich nog altijd angstig binnen Oostende en Duinkerke. De overdreven berichten hadden een goede uitwerking. De wind zit gunstig en het vaartuig heeft een opperbsten kapitein en een flinke bemanning.

— Hoe ging het inschepen ? vroeg Wouter

— Vlug en ordelijk. Aan boord is alles goed ingericht. Ge hebt nog veel groeten van uw geliefden.

— En ieder was moedig ?

— O, ja... Natuurlijk, afscheid is altijd treurig... En ik heb dat gevoeld en zal het nog dieper voelen in de toekomst, ten opzichte van mijn huisgenooten. Met moeder en zusters zal ik mij gemakkelijk kunnen verzoenen, doch met vader zal dat moeilijker zijn. Ik wil echter niet somber worden. Elke dag heeft nu genoeg aan zijn eigen gebeurtenissen.

.....
Den volgenden morgen reden Wouter van Dillen en Bruno Rijkaart naar de boerderij, waar het lijk der Spaansche lag. Het was nog donker. Bruno voerde het paard. Achter op den wagen stond de doodkist.

Wouter had de hulp van een derden persoon niet noodig. En in Bruno kon hij volle vertrouwen stellen. Het was beter, dat de zaak zoo stil mogelijk werd gehouden.

Wouter trok den hoed diep over de oogen. toen hij de hoeve naderde. Misschien zou hij voor den boer geen vreemde zijn; in dat geval behoefde deze hem niet te herkennen.

— Bruno, zei hij..., ge vindt het zeker wel vreemd, dat wij die doodkist mee voeren.

— Wel, wat, heer ! Maar in dienst van Isegrim heb ik geleerd bescheiden te zijn en te gehoorzamen zonder uitleg te vragen.

— Dat moet ik ook dikwijls doen.

— Zulks is tucht, niet waar ?

— Inderdaad ! Wij gaan nu iemand begraven te Ramscapelle. Het lijk ligt ginder wat verder, in een schuur. Wat ik u meedeel, houdt ge voor u... Het is een vrouw en wel de Spaansche Julietta, waarvan gij gehoord hebt.

— Is ze dood ! riep Bruno toch verrast uit. Ik weet, dat ze veroordeeld werd, maar ik had gehoord, dat de hoofdman haar straf veranderde in verbanning.

— Dat is ook zoo, doch ze wilde niet gehoorzamen. Nog erger, ze wilde verraad plegen. In mannenkleeren zwierf ze hier gisteravond rond met het plan ons groot nadeel te berokkenen. Gelukkig werd ze verrast en gedood...

— Dan heeft ze het gezocht.

— Zeker !... Ze wilde wraak nemen, omdat ze voor dien moord op Rogers dochter gestraft werd, och, 't was een verdorven schepsel, dat geen onderscheid meer kende tusschen goed en kwaad... We zullen haar nu begraven. Maar 't is het best, dat alles in stilte geschiedt. Wie weet, zou men anders later Roger nog niet beschuldigen, haar gedood te hebben.

— Zoo'n daad ware van hem te begrijpen, jonker.

— Jawel... Hij loopt met den rouw in 't hart. Het was hard zijn kind te verliezen.

— Jonker van Rooze had er de meeste schuld aan.

— Ja, toevallig was ik er getuige van, hoe hij te Brugge het meisje verlokte... Ik heb haar nog gewaarschuwd. Ik kende van Rooze nog niet. Voor mijn vertrek van Engeland ging mijn familie nog niet met de zijne om. Maar daar in het gasthof werd ik al dadelijk gewaar, welk een schoft hij was.

— Hij heeft zijn verdiende loon ! En zoo laf gestorven... zoo roepen en tieren van angst. Benedictus was toch moediger. Maar van Rooze, bah, laf in 't leven, laf bij 't sterven. De menschen weten nu, welk een magistraat de Spanjaarden hun opdrongen... Dat het volk toch meer moed betoonde en Isegrim openlijker steunde.

— Het kijkt den kat uit den boom.

Ze hielden stil voor de hoeve. Wouter steeg af en klopte aan de deur der woning. Wantrouwend deed de boer open.

— Wij komen om de doode, zei Wouter... Ontsluit uw schuur... Maar neem een lantaarn...

— Treed binnen, heer, zei de landman gedwee...

— Neen... Spoed u... we hebben haast... En niemand anders mag buiten komen.

Van Dillen hoorde binnen nog stemmen. Hij kon thans alle nieuwsgierigheid missen.

De boer kwam met licht. Bruno had intusschen de kist van den wagen geschoven.

De hoevebewoner opende de schuur. Huiverend wilde hij Wouter voor laten gaan.

— Licht bij ! beval deze... Ge moet niet bevreesd zijn. Een doode kan u geen kwaad meer doen...

Even keek van Dillen naar het lijk... Dan riep hij Bruno...

— We zullen haar samen opnemen en in de kist leggen, zei hij.

Ze deden het... Wouter bedacht, hoe hij zelf deze vrouw gedood had. Maar hij kon er geen spijt van hebben, hoe ongaarne hij bloed vergoot. Hij nad Jacqueline's vader, den hoofdman der rebellen het leven gered.

De mannen legden het deksel op de kist.

— Help nu de kist op den wagen hijschen, zei van Dillen tot den boer. Dit was spoedig gedaan.

Het voertuig reed heen. Nog was het niet licht, toen het te Ramscapelle aankwam, een ruine-dorpje in dit verwoeste land.

Het kerkhof was vreeselijk verwaarloosd. Bruno en van Dillen zochten een plaatsje. Samen groeven ze haastig een kuil. Diep konden ze dezen niet maken, want dadelijk schoot het water uit den vochtigen bodem.

Daar werd Julietta ter ruste gelegd. Vlug vulden de mannen het graf...

Van Dillen haalde van onder de wagenbank een klein houten kruisje. Hij plantte het in de mulle aarde.

— Het is gedaan, zei hij... Sombere begrafenis, hé ?

— Heeft ze beter verdiend ?...

— Eens werd deze vrouw gezocht en aanbeden. Voornamen officieren smeekten om haar gunst... Ze had weelde, schitterde met juweelen... En nu ligt ze hier ! Gestorven in haar zonde... zonder vertroosting, zonder genademiddelen... Ja, een mensch kan diep vallen.

— Juist als van Rooze... En die was van goeden huize, sprak Bruno.

— Ja, deze vrouw was misschien van geringe afkomst, die door haar schoonheid tijdelijk kon pralen... Maar kom, we kunnen hier niet langer mediteeren...

Ze reden terug naar Duinenburg. Onderwege vroeg Bruno :

— Jonker, kunt gij mij heden een dag verlof toestaan ?

— Ik ?

— Gij zijt de bevelhebber van het slot... Ik zou eens naar Hondshoote willen gaan. Daar verblijft mijn verloofde.

En Bruno vertelde, hoe hij vernomen had, dat de vader van zijn geliefde deze dwingen wilde een ander te huwen.

— Omdat gij Isegrim dient ? vroeg Wouter.

— Ja, jonker...

— En wat zoudt ge dan willen doen ?

— Bella... zoo heet mijn verloofde... vragen met mij mee te gaan.

— Ze zou dus moeten wegllopen van haar ouders.

— Tijdelijk ! Haar vader handelt onredelijk. Met welk recht wil hij haar aan dien ander geven... Ik kan Bella hier huwen.

— Hoor eens, Bruno, 't zijn uw aangelegenheden. Gij moet weten, hoe ge handelt. Maar als ik u helpen kan met een dag verlof, neem hem dan.

— Dank u, jonker...

— Zorg, dat gij niet in handen van den vijand valt.

— Wees gerust... Mij krijgen ze niet meer !

— Isegrim heeft u eens verlost, doch een tweede maal gelukt dat gewoonlijk niet...

— Ik zal den schout van Hondshoote wel verschalken.

En toen de wagen op Duinenburg terug was, vermomde Bruno zich als een ouden visscher en ging hij heen. Hij had ook aan Adelbert van Loo zijn plannen meegedeeld.

.....

Wouter van Dillen begaf zich bij Jacqueline. Hij zou haar nu een degen bezorgen. Samen begaven ze zich naar de wapenzaal.

— Nu zal ik spreken, nam Wouter zich voor.

Maar plots verscheen vader Aleppo... De jonker moest zijn woede be-neerschen.

— Ik zal den degen van jonkvrouw van Moerheide zegenen, sprak de monnik.

En van Dillen kreeg geen kans zijn liefde te verklaren.

HET EINDE VAN DEN WANDELENDEN JOOD.

Ahasverus was naar Ieper afgedwaald en hitste daar de bevolking ge-weldig tegen Isegrim op. Daardoor won hij de gunst der Spanjaarden, die zich hier ook angstig afvroegen wat die opstand in Veurne-Ambacht en de verovering van Nieuwpoort nog voor gevolgen zouden hebben.

Ahasverus schreef alles aan hekserij toe... En menige oude vrouw te Ieper was angstig, nu men zoo over tooverij sprak, want hoe licht kon men daarvan beschuldigd worden!

Het stadsbestuur had Ahasverus plechtig welkom geheeten in de stede en hem een voornamen herberg op de markt als verblijf toegewezen.

De zoogenaamde Wandelende Jood was door al die eer nog overmoediger geworden. In het logement bestelde hij het fijnste eten en de beste wijn-soorten.

— Nu en dan mag ik mij eens versterken voor mijn eeuwig ronddolen, zei hij, als verontschuldiging tot den waard, die echter zijn voornamen gast gretig bediende, want het magistraat was voor de rekening verantwoordelijk, en er bestond dus geen gevaar...

.....

In de herberg diende een bevallige meid. De geschiedenis heeft haar naam bewaard als Suzanne...

Ahasverus bewonderde ze, zooals hij het ook had gedaan met Livina van Dillen. Maar Livina was een dochter van goeden huize, Suzanne een dienstbode...

Ahasverus toonde zich zeer vriendelijk jegens Suzanne en het naieve meisje, dat als ieder een grooten eerbied voor den ouden man had, was daar-door zeer geveleid.

Zekeren middag was ze boven... Ahasverus had weer veel wijn gedron-ken. Hij wilde nu wat rusten en klauterde de trap op. Daar zag hij de schoone dienstmaagd... En plots sloeg hij haar den arm om den hals en kuste haar...

— Kom met mij mijn liefje, ik min u, zei de kerel en zijn oogen hadden een gemeene uitdrukking.

Suzanne schrok geweldig. Zij was een eerbaar meisje... En plots vielen naar als schellen van de oogen en zag ze in Ahasverus niet den zoogenaamden boetprediker, maar een lagen, zedelloozen bedrieger.

Ze rukte zich los en gaf Ahasverus een slag in 't wezen... Dan snelde ze verontwaardigd naar beneden. Ze vertelde haar wedervaren aan den waard.

— Zwiigg, kind, zei deze, ge raast...

— Neen, ik raas niet... en ik ga dadelijk een klacht indienen bij den schout.

— Dat zult ge wel laten! Niemand zal u gelooven.

— Die oude vent is een afzetter, een valschaard...

En Suzanna had geen rust. Ze snelde het huis uit en begaf zich naar den magistraat. De schout hoorde haar klacht. Hij zelf had ook wantrouwen. Hij wist van zijn knechten, welk een goede sier Ahasverus maakte. En de Iepersche schout was niet zoo bijgeloovig als vele tijdgenooten.

— Meisje, zei hij, vertel de zaak niet verder. Ik zal een streng onderzoek instellen.

Maar de schout stond voor een moeilijke taak. Hij moest ingaan tegen een geweldige vereering voor den Wandelenden Jood.

Doch als het getij keert, gaat het gewoonlijk snel. En zoo bleek het ook nu...

Ahasverus had zich niet al te ongerust gemaakt over het gebeurde met Suzanne. Hij was zich daartoe te veel van zijn macht bewust... Wat vermocht een dienstmeisje tegen hem... En als Suzanne zich niet rustig hield, zou hij naar zelf in een afrond stooten... Indien hij haar van hekserij beschuldigde wie zou hem dan tegenspreken?

En was het geen invloed van den diuvel, om een man als hij, van zulk kwaad te beschuldigen.

Den volgenden morgen stond Ahasverus dan ook weer te prediken voor een groote menigte op de ruime Iepersche markt.

Plots werd hij gestoord door een krijschende stem.

— Ha, eindelijk heb ik hem! klonk het. Ik dacht het al, toen ik dien roep over den Wandelenden Jood hoorde, dat het mijn vagebond was, die zoo de menschen bedroog.

Ahasverus verbleekte... Hij hield op, was geheel uit zijn lood geslagen. Een vrouw drong door het volk en bij hem genaderd, gaf ze den Wandelenden jood een paar geduchte oorvegen.

— Gij smeren en drinken, een leven leiden als een prins en mij met de kinderen in ellende laten zitten, hé? schreeuwde ze.

De Wandelende Jood duwde haar van zich af.

— Ik herken u, hernam de vrouw, al draagt ge een valschen baard! Laar mij dien van uw kin trekken, bedrieger.

Het volk morde over deze stoornis. Sommigen echter lachten. Er waren er die zelfs tot hun bureu zeiden:

— Hij moet een bedrieger zijn... ik heb het vermoed.

Maar dat waren uitzonderingen. Zoo licht verdoofde de vereering van het volk niet.

De vrouw wendde zich tot de menigte en riep:

— Lieden, ik heb den boef overal gezocht en nu vind ik hem hier.

— Gij moet zwijgen! riep men.

— Laat haar spreken drong een ander aan.

— Neen, ze lastert een heilig man...

— Is hij, die Christus bespote, een heilig man? vroeg men.

— Hij doet al lang boete...

— Maar God neemt zijn straf toch niet weg!

— Menschen, luistert naar mij! smeekte Ahasverus...

— Neen, goede lieden, luistert niet naar hem! raasde de vrouw. Ik zal u zeggen, wie deze kerel is, die zich voor een grijsaard uitgeeft.

Nog hield het rumoer aan, maar de beschuldigster had een geweldig stemorgaan en ze kon eindelijk stilte verkrijgen.

— Menschen, hernam ze, vraagt dat dezé vent toelaat, dat ik aan zijn baard trek. Dan zult ge zien, dat die valsch is. Maar dat durft hij niet. Ja, mij heeft hij in ellende laten zitten ! Die schobbejak bedriegt u. Hij is mijn man en liep van me weg... de dronkelap, de speler, de zedeloze deugniet. Babelen kan hij goed, maar hij meent er niets van ! Hij is doorslecht.

Doch Ahasverus herstelde zich ook van zijn schrik.

— Menschen, riep hij, beschermt me... Dit wijf moet een der heksen zijn, afgezonden, om mijn invloed te keer te gaan... Hoort haar duivelsche leugens ! Satan spreekt door haar.

Weer kreeg hij een slag en angstig week hij achteruit.

— Ge zijt een gemeene fielt ! tierde de vrouw. Ha, ik ben een heks ! Ge zoudt me zeker gaarne zien opstoken. Maar ik zal hier eens verklaren, dat gij een laffe deserteur zijt van het garnizoen te Gent. Zoolang ge daar diendet, had ik tenminste brood. Maar de sinjeur wilde rijk leven. Thuis had hij een boek over den Wandelden Jood. Lezen kan hij... geleerd is hij genoeg... En zoo kreeg hij het in den kop zelf voor Jood te spelen. En toen ik het nieuws hoorde van die predikaties, begreep ik, dat het mijn weglooper was, die zoo het volk bedroog. Leopold Delporte is zijn naam. Menschen, gelooft mij en laat u niet bedriegen. Hij vraagt u gaven voor goede werken die hij beweert te verrichten, maar 't zijn leugens, hij deelt dan aalmoezen aan bedelaars uit. Zoo deed hij te Brugge, Ghistel, Nieuwpoort, Veurne en elders. Maar die bedelaars zijn handlangers en nu en dan wordt de buit voor goed verdeeld door dezen schayuit hier.

Het volk trok nog partij voor Ahasverus, maar de schout verscheen met zijn knechten en leidde de vrouw mee. Vlug liet hij eenige der bedelaars aanhouden, die al gereed stonden om straks aalmoezen te verzamelen. Ook had een der dienaren bevel den Wandelden Jood in 't oog te houden en hem desnoods te beletten de stad te verlaten.

De Wandelende Jood zag de vrouw dus opleiden.

— De heer schout kent zijn plicht ! riep hij zegevierend. Menschen, eischt, dat de booze heks hier op de Markt worde verbrand !

— Ja, ja ! klonk het.

— Anders kan u hetzelfde gevaar dreigen als Nieuwpoort. Die feeks is ook in dienst van Isegrim. Het wordt mij nu ingegeven. Lieden van Ieper, redt zelf uw stad !

Maar toch waren er meer en meer onder de toehoorders, bij wie twijfel rees. Ahasverus moest eens waarlijk een bedrieger zijn.

Men begon meer te twisten. Ahasverus merkte, dat hij wat grond verloor.

— Hoedt u voor de geheime vijanden ! schreeuwde hij... Reeds nu heeft die heks haar macht uitgeoefend en er zullen er zijn, die daar straks vroom naar me luisterden, maar thans het wijf gelooven. Ze zijn al betooverd... Ieperlingen, denkt aan uw arme stad ! Wilt gij het lot deelen van Nieuwpoort ?

Een der schepenen was naderbij gekomen en had het gebeurde vernomen, hij hoorde nu die ophitsende taal.

— Laat mij door ! gebood hij.

Het volk gehoorzaamde dadelijk.

— Mijnheer Ahasverus, fluisterde de schepene, ga met mij mee. Ik moet u dringend spreken.

— Waarover dan toch ?

— Hier kan ik het niet zeggen. Ik ben schepene der stad... Gelief me onmiddellijk te vergezellen.

Deze schepene behoorde al evenmin tot de geestdriftige bewonderaars van den zoogenaamden Wandelenden Jood. Indien deze man waarlijk Ahasverus was, verdiende hij volgens den overheidspersoon, al die eere niet, want dan had hij zich toch schuldig gemaakt aan een misdaad, waarvoor hij al die eeuwen boette. En indien God hem niet van de straf onthief, waarom moesten menschen hem huldigen ? Omdat Ahasverus boete deed ? De schepene vond dit geen reden... Hij had dit zelf in de vergadering van de stadsbestuurders gezegd, maar de anderen hadden niet naar hem willen luisteren. Ieper bezat toen een bisschop en deze zelf had Ahasverus aan tafel genood. Zou men dan naar den ontevreden schepene luisteren ?

Deze magistraat leidde Ahasverus ter zijde.

— Ik mag uw taal van zooeven niet toelaten, sprak hij gestreng.

— En waarom niet ?

— Omdat gij het volk angst aanjaagt voor een verrassing der stad door isegrim. Dit gevaar bestaat niet en 't lijkt wel, of wij onzen plicht niet doen.

— Dat heb ik niet gezegd.

— Men kan het uit uw woorden afleiden. Wij hebben onze speurders in de omgeving en geen vijandelijke benden naderen. Loo is zelf zeer zwak bezet.

— En gij rekent niet met booze machten ? vroeg Ahasverus. Wie heeft dat wijf gezonden ? Ik zeg u, dat Lucifer zelf haar hier stuurt. Uw woorden zijn zonderling.

De bedrieger zou hoog spel spelen.

— Als ik het volk zei, dat gij ook al onder slechten invloed staat, wien zou het meer gelooven, mij of u ? vroeg hij.

— Waag het eens !

— Ik zou het als mijn plicht beschouwen.

Maar daar verscheen de schout met eenige dienaren.

— Delporte, zei hij, ik houd u aan.

Ahasverus schrok geweldig... Men greep hem al vast.

— De zoogenaamde bedelaars hebben reeds de waarheid bekend, hernam de schout. Zij volgen u overal en zijn uw handlangers...

— Ze liegen ! riep Ahasverus woedend...

Hij wilde het volk ter hulp roepen, maar de schoutsmannen leidden hem vlug naar de wacht.

Opgewonden verzamelde de menigte zich voor het gebouw. Andere leden van het stadsbestuur kwamen op het rumoer aangelopen. Verbaasd zagen ze Ahasverus en de vrouw voor den schout staan.

— Wat gebeurt er hier ? vroeg een der regeerders. Doet men mijnheer Ahasverus last aan ?

— Ja... men durft mij beschuldigen van bedrog ! riep de Wandelende Jood.

Plots trok de vrouw hem den baard af. Ze rukte ook zijn pruik weg...

— Daar staat nu de kerel, die zooveel honderden jaren oud is ! riep ze zegevierend.

— Ieder was verbaasd. Ahasverus zelf beefde... Maar woede beving hem.

— Feeks, leelijke furie ! snauwde hij de vrouw toe. Altijd hebt ge me getreiterd !

In zijn drift versprak hij zich. Hij was nu vrij jong.

— Ge kent haar dus reeds lang ? vroeg de schout.

— Neen...

— Als ze u reeds lang getreiterd heeft.

— Ze heeft reeds meer getracht mij voor een bedrieger uit te maken. Ik ben de Wandelende Jood...

— En die baard ?... En uw pruik...

— Die draag ik uit schaamte... Ik kan niet oud worden. Dat behoort tot mijn straf... Ik vermom me... om toch oud te lijken...

— En de menschen beter te bedriegen.

Een der schoutsknechten was nader getreden en wachtte op oorlof, om te mogen spreken.

— Heer schout, zei hij, ik ken dien man. Nu hij van baard en pruik ontdaan is, verklaar ik, dat hij inderdaad Leopold Delporte is, met wien ik te Gent in garnizoen heb gelegen. Leopold... ge weet wel, wie ik ben.

— Neen, vriend...

— Michiel Janszoon...

— Nooit hoorde ik dien naam.

— O, hij liegt dat hij 't zelf gelooft ! hoorde de vrouw. Hij is mijn man... en deserteur nu... zoowel in het huishouden als in 't leger.

De schout deelde aan de stadsregeerders mee welk klacht Suzanne, de meid uit de herberg, tegen den kerel ingediend had. Delporte loochende dat, maar zijn vrouw riep :

— O, het verwondert me niet ! Hij heeft al veel deernen bedrogen !

De bedelaars herhaalden hun bekentenis. Ze waren vrienden en medewerkers van Delporte. Ze hadden hem te Gent leeren kennen in herbergen en speelhuizen. Delporte was toen met zijn plan voor den dag gekomen en samen vormden ze de bende van den Wandelenden Jood.

— Leugens, allen spannen tegen mij samen, het is de booze macht tegen een vroom man, die wel zwaar gezondigd heeft, maar reeds zestien eeuwen berouwvol boete doet ! jammerde de aangehoudene.

Hij weigerde te bekennen, dat hij Delporte was. Maar men sloot hem in de gevangenis op. Men zou nadere inlichtingen vragen bij het garnizoen te Gent.

Het volk slaat licht om. En zoo was het ook nu. Het vernam, wat er in het wachthuis gebeurd was. Toen begon het te jouwen en riep, dat de bedrieger sterven moest.

Ahasverus zonk wanhopig op het stroo van zijn cel neer... Hij begreep, dat zijn rijk uit was...

De inlichtingen uit Gent kwamen. Een officier van 't garnizoen bevestigde dat Leopold Delporte deserteur was. Hij verscheen zelf en herkende den gevangene als den schuldige... Hij eischte zijn uitlevering...

Delporte werd naar Gent overgebracht. Zijn daden waren ook daar ruchtbaar geworden en het volk liep uit, om hem te zien... De stoutmoedige, sluwe

bedrieger, die de bijgeloovigheid en de achterlijkheid van het volk zoo uitgebuit had, verscheen voor een krijgsraad. Deze veroordeelde hem ter dood. En de Wandelende Jood uit Vlaanderen eindigde zijn avonturen aan de galg. Zoo deed hij waarlijk voor de eerste en laatste maal boete (1).

TROUW.

De schout van Hondshoote was woedend. Hij balde de vuisten, terwijl hij luid om een zijner knechten riep. In den omtrek werd er elken nacht gestolen en men kon de daders niet opsporen. Dat ergerde den magistraat zeer, te meer daar hij zich zelf niet buiten het stadje durfde wagen uit vrees voor Isegrim. En iemand, die eigen plicht verwaarloost, eischt gewoonlijk veel van ondergeschikten.

De dienaar kwam binnenn.

— Wat voert gij met uw gezellen uit ? bulderde de schout. Zit ge misschien in kroegen te drinken ?

— Neen, heer, wij zijn heel den nacht in den omtrek geweest, op zoek achter de roovers, maar we kunnen er helaas, geen spoor van vinden !

— En ge weet zelfs niet, wat er in de stad gebeurt ! snauwde de schout. Ik krijg daar een briefje van boer Boudewijns, die in de Moeren heeft gewoond. Vannacht is zijn dochter verdwenen. Ze is stillekens uit het huis van haar tante vertrokken en liet een bericht achter, dat ze met Bruno Rijkaart meeging. Dus is die Bruno, die oproermaker, gisteren in de stad geweest en niemand uwer heeft hem gezien !

— Buno Rijkaart, heer ?

— Ja, ezel, Bruno dien ge hier uit de gevangenis liet halen door Isegrim, dien ge liet vluchten, zoodat hij nu dien hoofdman der muiters dient. En gisteren heeft hij Hondshoote bezocht en hier alles bespied. En als Isegrim zelf met zijn bende verschijnt en binnendringt is het uw schuld ! Hoe kan ik orde en veiligheid doen heerschen met zulke luie knechten, die niets zien, niets vernemen, aan wie ik zelf moet meedeelen dat een gemeene spion rondzwervt. Onderzoek nu, of het paar nog binnen de muren is, en, zoo ja, houd het aan !

— Zelf durft de lafaard niet op straat komen, bromde de dienaar, toen hij buiten de kamer was. Van ons eischt hij het onmogelijke.

Boer Boudewijns was niet minder woedend. Vruchteloos had hij gepoogd Bella aan Bruno te doen verzaken. Het meisje bleef haar verloofde trouw. En nu was ze met hem vertrokken. Moeder weende. Tante was verontwaardigd. Wie had zoo iets van Bella kunnen denken ? Weg loopen met een kerel, die van hekserij beticht werd, door duivelskunsten, uit de gevangenis was verlost en nu de handlanger moest zijn van een roover !

Dienzelfden morgen waren Bruno en Bella Boudewijns veilig op Duinenburg. Het meisje, vermoeid van den tocht, sliep op de kamer, die aan Livina had behoord.

Bruno verhaalde zijn avonturen aan Adelbert van Loo en Wouter. Hij was als visscher vermomd naar Hondshoote gegaan en bij zijn ouders gekomen, die er nu ook verbleven. Hij had deze spoedig kunnen overtuigen, dat hij

(1) Ook dit einde van den zoogenaamden Wandelende Jood is naar waarheid verhaald.

rechtschappen was gebleven. Zijn zuster Mathilde was om Bella gegaan, maar zonder daar te laten blijken, waarom.

Vol vreugde had Bella haar verloofde begroet. Nooit had ze aan de oprechtheid van Bruno getwijfeld. Ze schrok wel eerst van zijn voorstel, met hem mee te gaan. Maar van een andere zijde was ze radeloos. Vader maakte naar 't leven onmogelijk; tante ook schold heele dagen op Bruno. En moeder gevoelde wel medelijden met haar, doch had weinig te zeggen thans. Bella zag feitelijk geen andere uitkomst dan te vertrekken. In trouw aan Bruno ging ze mee. Ze sloop 's avonds uit tante's woning. Het kostte hun weinig moeite langs de vervallen vestingwerken buiten de stad te geraken.

Nu gevoelde Bruno Rijkaart zich rustig. Men zou zijn geliefde niet kunnen uithuwelijken aan een ander. En lukte de opstand, dan draaide Boudewijns van zelf mee.

DE BELEGERING.

In den nacht was al het geschut uit Nieuwpoort naar Duinenburg overgebracht. Ook de munitie voerde men er heen. Van levensmiddelen was men nu ruim voorzien. In korten tijd had Wouter van Dillen flinke maatregelen genomen.

Isegrim wandelde met baron van Wimpele door Nieuwpoort. Hij had weer een proclamatie uitgehangen en daarop bekend gemaakt, hoe Ahasverus, de zoogenaamde Wandelende Jood, die de vrijheidsbeweging hekserij genoemd had, als bedrieger ontmaskerd en opgehangen was.

Zoo kon men oordeelen over de waarde der aantijgingen. Het volk las die kennisgeving, maar verzweg over 't algemeen zijn oordeel.

— Op een algemeen opstand kunnen we nog niet rekenen, zei graaf van Moerheide tot zijn vriend. En nu we vandaag de stad verlaten, zal ons gezag niet sterker worden. Maar ik mag niet langer aarzelen. Morgen kunnen de nieuwe Spaansche benden hier zijn. En indien er bevelen gezonden worden, wagen de garnizoenen van Veurne, Oostende en Duinkerke misschien dezen nacht al een aanval. Nu zullen we op Duinenburg nog tijd winnen en God geve, dat ik intusschen goede berichten over Antwerpen krijg. Thans hooren we niets en ik maak me waarlijk ongerust.

Ze kwamen aan de haven. Daar lag de visschersvloot.

— Gelukkig zijn eenige schepen door vertrouwden bemand, hernam Isegrim. Op hen kunnen we rekenen.

De hoofdman worstelde heden tegen somberheid. Hij had het voorgevoel, dat hij zijn laatste wandeling door Nieuwpoort deed.

— Ik laat nog eenige mannen achter, die voortdurend heen en weer loopen van het eene gebouw naar 't andere, zei hij tot Isegrim. Dan begrijpt de burgerij nog niet, dat wij Nieuwpoort opgegeven hebben.

Tegen den middag reed Isegrim heen. Zijn garnizoen zou in groepjes volgen.

Toen hij op Duinenburg aankwam, toonde de hoofdman een opgewekt getaat. Hij moest immers het voorbeeld geven van moed.

Wouter had een lang gesprek met hem over de verdediging van het slot.

Naar de gegeven bevelen kwamen de krijgslieden aan. Voor ieder was het kwartier gereed en aan elk werd zijn plaats op de muren en torens aangewezen.

Het was druk dien namiddag. De avond viel over het doode land van Nieuwpoort... De laatste mannen uit Nieuwpoort slopen binnen. De schildwachten stonden op hun post.

Maar door de geheime gang, welke naar de duinen leidde, konden bespieders in- en uitgaan. Deze meldden, dat men te Nieuwpoort nog niet vermoedde, hoe de rebellen de stad opgegeven hadden.

Maar 's morgens berichtte een bode de aankomst der Spaansche bende, die de veste verlaten vonden. De aanvoerder had openlijk zijn woede geuit, omdat de kommandanten uit de naburige steden zich zoo hadden laten verschalken. Ze waren doodsbenauwd geweest voor een groep, zoo gering, dat ze geheel op Duinenburg geborgen kon worden.

Daar toch woei de oproervlag... rood, wit, oranje... Ze klapperde in den wind.

Dadelijk liet de aangekomen Spaansche veldheer het slot omringen. Hij deed het opeischen. Isegrim zelf riep den bode toe, dat de Spanjaarden maar moesten trachten zelf de poorten te openen. « Vertel uw overste, dat hij tegenover graaf van Moerheide staat, wiens hoofd op prijs werd gesteld, door de regeering te Brussel, zoodra deze vernomen had, dat van Moerheide zich in Vlaanderen moest bevinden ».

Met dat bericht zond de hoofdman den parlementair heen...

Een half uur later losten de Spanjaarden het eerste schot. Wouter van Dillen liet op dezelfde wijze antwoorden.

.....

Nieuwpoort wemelde van Spaansche soldaten. Sommige burgers uitten hun vreugde. Anderen betreurden de omkeering. Jan Borgelia maakte een brallend gedicht over de verlossing, maar vertelde aan niemand hoe laf hij geweest was.

De vroegere kommandant bleef gevangen. Hij zou zich voor een krijgsraad moeten verantwoorden.

De gebrandmerkte heksenmeester werd bevrijd en hoopte Isegrim en Jacqueline op de pijnbank te zien.

Vader van Rooze en Dora keerden naar Veurne terug.

— Ware het garnizoen van Veurne niet zoo laf geweest, dan zou de arme Pol nog leven! jammerde Dora. Het durfde niets doen tegen zoo'n hoopje oproermakers.

Veurne had weer zijn poorten geopend. Maar de officieren schenen beschaamd. Schout Prijcke was tevreden, dat Jeronimo d'Alleira weg was. Hij had geen deel aan de vernedering. Adelida was aldus meer getroost over de afwezigheid van haar verloofde, want overal werd gespot met de vrees der garnizoensoversten.

.....

De Spanjaarden beukten den Duinenburg met hun geschut. Maar de betegerden antwoordden zoo geweldig, dat de belegeraar zijn kamp moest achteruit brengen.

Den volgenden nacht gelastte de Spaansche veldheer een bestorming. Deze werd afgeslagen. De krijgslieden hadden geen kans de valbrug te naderen of vlotten in de vestinggracht te brengen. Ze werden onthaald op schoten, steenen, kokend lood, brandende pikhoepels.

A. HANS

De Heks van Nieuwpoort

Uitgaaf B. H. HANS, Contich.